

1. ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/07/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/07/2023

Σελίδα: 30

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΛΙΑΚΟΥΡΑ

Ο Ισμέτ Ινονού, δεξί χέρι του Ατατούρκ, υπογράφει τη Συνθήκη της Λωζάννης με τη χρυσή πένα που του έστειλε ο Κεμάλ

Δεν επιτρέπει περιθώρια αμφισβήτησης

Η Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης (1923) είναι το νομικό θεμέλιο που επικύρωσε στην Ελλάδα νησιωτικά εδάφη και εγκαθίδρυσε οριστική, αδιάκοπη, αδι-αμφισβήτητη κυριαρχία, αλλά και σύνορα με την Τουρκία.

Αποτελέσε καθοριστικό βήμα προς την εδαφική ολοκλήρωση, ενώ έθεσε τέλος στη «Μεγάλη Ιδέα».

Η ελληνική κυριαρχία των νησιών του Βορείου Αιγαίου επιβεβαιώθηκε αμέσως μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους, με απόφαση που έλαβαν οι μεγάλες δυνάμεις, να καθορίσουν – βάσει εξουσιοδότησης – τον τίτλο σε όλα τα (έως τότε Οθωμανικά) νησιά. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στην Τουρκία, έγινε δεκτή και επιβεβαιώθηκε στο άρθρο 5 της Συνθήκης του Λονδίνου της 17/30 Μαΐου 1913. Δυνάμει αυτού του άρθρου τα νησιά περιήλθαν στην Ελλάδα, αλλά η κυριαρχία τους νομιμοποιήθηκε μόνο με τη συνδιάσκεψη του 1914 που επιβεβαιώθηκε με τη Συνθήκη της Λωζάννης 1923, κατοχυρώνοντας νησιά με ελληνικό πληθυσμό πλιν Ιμβρου και Τενέδου.

Η Ελλάδα παρότι η πητμημένη του Μικρασιατικού

μετώπου, με τη Λωζάννη εξασφάλισε την οριστικοποίηση των εδαφών που οι μεγάλες δυνάμεις αναγνώρισαν στη συνδιάσκεψη του 1914.

Με τη Συνθήκη της Λωζάννης (1923) η Τουρκία στο Άρθρο 12 ρητά επιβεβαιώνει τον οριστικό, άνευ όρων τίτλο εδαφικής κυριαρχίας της Ελλάδας επί όλων των νησιών του Β. Αιγαίου επί των οποίων μέχρι τότε ασκούσε κατοχή, με την ενδεικτική απαρίθμηση της Λήμνου, Σαμοθράκης, Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας. Όσα νησιά πλιν των ανωτέρω κείνται μέχρι το όριο των 3 ν.μ. από τις ασιατικές ακτές παραμένουν στην Τουρκία, η οποία με το άρθρο 14 διατηρεί την κυριαρχία επί της Ιμβρου, Τενέδου – με πρόβλεψη καθεστώτος αυτονομίας του αυτόχθονος πληθυσμού – και Λαγουσών. Με το άρθρο 16 η Τουρκία παρατείνεται παντός δικαιώματος και τίτλου από τα νησιά του Β. Αιγαίου, των οποίων έχει επιβεβαιωθεί η κυριαρχία. Με το άρθρο 15 παρατείνεται επί του συνόλου της Δωδεκανήσου και της Μεγίστης/Καστελλορίζου υπέρ της Ιταλίας, της οποίας καθολική διάδοχος μετά το 1947 (Συνθήκη Ειρήνης Παρισίων) είναι η Ελλάδα.

Η συνθήκη δεν επιτρέπει περιθώρια αμφισβήτησης, ούτε προκύπτει καμία αίρεση ή επιφύλαξη,

1. ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/07/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/07/2023

Σελίδα: 43

όσον αφορά την κυριαρχία των νησιών. Η Τουρκία παρ' όλα αυτά επικαλείται το άρθρο 16 για να εγείρει ζήτημα διαβούλευσης ως προς το οριστικό καθεστώς όσων νησιών δεν κατονομάζονται στη συνθήκη, θεωρώντας τα ότι τελούν υπό αδιευκρίνιστο καθεστώς. Η θεωρία που επιχειρεί να αναπτύξει περί «γκρίζων ζωνών» ευχερώς καταρρίπτεται. Οπως έχει διαπιστώσει το Διαιτητικό Δικαστήριο (υπόθεση Ερυθραία/Υεμένη, 1999), η Τουρκία το 1923 παραιτήθηκε παντός τίτλου από τα νησιά όπου είχε κυριαρχία μέχρι τότε. Επιπλέον, το όριο των 3 ν.μ. της συνθήκης δεν επιδέχεται περαιτέρω ρύθμιση, διότι βάσει αυτού το εδαφικό καθεστώς διευθετήθηκε και δεν υπάρχει εκκρεμότητα.

Η συνθήκη εγκαθιδρύει αντικειμενικό καθεστώς υπό το διεθνές δίκαιο, μια *erga omnes* νομική πραγματικότητα εδαφικού καθεστώτος με αυτοτέλεια, δική του νομική ζωή, μονιμότητα και διάρκεια ανεξαρτήτως της συνθήκης. Πραγματικότητα που εσαεί κατοχυρώνει εδάφη και κυριαρχία αποκαθιστώντας την ειρήνη. Η ισχύς των συνόρων και της εδαφικής κυριαρχίας που καθορίζουν είναι οριστική και μόνιμη και δεν

εξαρτάται από τη συνθήκη ακόμη και εάν τερματιστεί, όπως διατυπώνεται στη δικαστική κρίση.

Η άνευ όρων επιβεβαίωση της κυριαρχίας των νησιών δεν τελεί υπό την αίρεση να τηρείται η αποστρατιωτικοποίησή τους, όπως αντιτείνει η Τουρκία για να αμφισβητήσει τα μεγάλα νησιά. Ο περιορισμός στην ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων και εξοπλισμών (άρθρο 13), εκ της αποστολής του προσωρινού μέτρου για την εμπέδωση ειρηνικού περιβάλλοντος, δεν συνδέεται, ούτε συνιστά όρο επιβεβαίωσης της κυριαρχίας (άρθρο 12). Διαφορετικά τέτοιος όρος θα έπρεπε να προβλεπόταν ρητά, σαφώς προσδιορισμένος και να προέκυπτε από κατηγορηματική αναφορά δέσμευσης της Ελλάδας.

Η επιχειρηματολογία για την κυριαρχία των νησιών ενισχύει το πλαίσιο για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών τους.

Ο Πέτρος Λιάκουρας είναι καθηγητής Διεθνούς Δικαίου, διευθυντής Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές», στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Το κείμενό του βασίζεται στην εισήγησή του της 12ης Ιουνίου 2023 στο συνέδριο για τα 100 χρόνια Λωζάννη, ΕΚΠΑ/ΕΛΙΑΜΕΠ